

Тренінгові технології як засіб розвитку командної взаємодії здобувачів освіти

Кульчицький Віталій Йосипович¹

Опубліковано	Секція	УДК
21.01.2026	Освіта/Педагогіка	37.091:37.015

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18593662>

Анотація. Стаття присвячена обґрунтуванню тренінгових технологій як ефективного засобу розвитку командної взаємодії здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) в умовах сучасного освітнього середовища. Підкреслено, що командна взаємодія є складним інтегративним утворенням, яке охоплює комунікативні, соціально-психологічні та діяльнісні компоненти й виступає важливою умовою професійної успішності майбутніх фахівців. Акцентовано увагу на тому, що традиційні форми навчання не завжди забезпечують належний рівень формування навичок співпраці, що зумовлює необхідність упровадження інтерактивних і тренінгових підходів. Розкрито сутність тренінгових технологій як комплексу методів активного навчання, спрямованих на розвиток практичних умінь, соціально-комунікативних компетентностей, емоційного інтелекту та здатності до колективного прийняття рішень. Охарактеризовано основні принципи організації тренінгових занять: активності, орієнтації на результат, реалістичності та групової взаємодії. Проаналізовано такі методи, як кейс-метод, рольові та ділові ігри, мозковий штурм, робота в малих групах і проєктна діяльність, що сприяють формуванню навичок співпраці, відповідальності за спільний результат і конструктивного розв'язання конфліктів. Особливу увагу приділено психолого-педагогічним аспектам розвитку командної взаємодії, зокрема ролі емоційного інтелекту, саморегуляції та створення позитивного психологічного клімату в групі. Наголошено, що тренінгові технології забезпечують поєднання теоретичних знань із практичним досвідом, сприяють підвищенню мотивації до навчання та формуванню професійної самосвідомості. Зроблено висновок, що системне впровадження тренінгових технологій в освітній процес забезпечує розвиток ключових соціально-комунікативних компетентностей, підвищує рівень готовності здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) до командної діяльності та сприяє їхній успішній професійній реалізації в умовах сучасного ринку праці.

Ключові слова: професійна підготовка, організаційно-педагогічні умови, командна взаємодія, здобувачі освіти, здобувачі фахової передвищої освіти, тренінгові технології.

---

¹ доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін, Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України, 46001, м. Тернопіль, вул. майдан Волі, 1, <https://orcid.org/0000-0001-5863-3204>

Training technologies as a means of developing team interaction among learners

Annotation. The article is devoted to substantiating training technologies as an effective means of developing teamwork among students in the context of the modern educational environment. It is emphasized that teamwork is a complex integrative phenomenon that includes communicative, socio-psychological, and activity-based components and serves as an important condition for the professional success of future specialists. Attention is drawn to the fact that traditional forms of education do not always ensure an adequate level of cooperation skills development, which determines the need to introduce interactive and training-based approaches. The essence of training technologies is revealed as a set of active learning methods aimed at developing practical skills, socio-communicative competencies, emotional intelligence, and the ability to make collective decisions. The main principles of organizing training sessions are characterized: activity, result orientation, realism, and group interaction. Such methods as the case method, role-playing and business games, brainstorming, work in small groups, and project-based activities are analyzed as those that contribute to the formation of cooperation skills, responsibility for a common result, and constructive conflict resolution. Special attention is paid to the psychological and pedagogical aspects of developing teamwork, in particular the role of emotional intelligence, self-regulation, and the creation of a positive psychological climate in the group. It is emphasized that training technologies ensure the integration of theoretical knowledge with practical experience, promote increased motivation for learning, and contribute to the formation of professional self-awareness. It is concluded that the systematic implementation of training technologies in the educational process ensures the development of key socio-communicative competencies, increases the level of students' readiness for teamwork, and contributes to their successful professional realization in the conditions of the modern labor market.

Key words: professional training, organizational and pedagogical conditions, team interaction, education seekers, vocational pre-higher education seekers, training technologies.

Вступ

У сучасній системі освіти особлива увага приділяється розвитку не лише професійних знань та навичок, а й умінь ефективної командної взаємодії. Сучасний ринок праці та вимоги до фахівців вимагають від випускників здатності працювати у колективі, вирішувати складні завдання спільно, координувати дії та приймати обґрунтовані рішення у команді. Командна робота стала невід'ємною складовою професійної діяльності у більшості сфер, адже ефективність результатів діяльності значною мірою залежить від рівня взаємодії та комунікації між учасниками колективу.

Традиційні форми навчання, зокрема лекційно-семінарські методи, часто не забезпечують достатнього рівня практичної підготовки здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) до колективної діяльності. Вони переважно орієнтовані на індивідуальне засвоєння знань і не створюють умов для розвитку комунікативних навичок, співпраці та взаємного навчання у групі. Це зумовлює потребу у впровадженні інноваційних педагогічних технологій, які дозволяють активізувати освітній процес, підвищити мотивацію здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) та розвивати ключові компетентності, необхідні для ефективної командної взаємодії.

Одним із таких підходів є використання тренінгових технологій, що передбачають активне навчання, імітацію професійних ситуацій та розвиток соціальних навичок. Тренінги сприяють формуванню професійних компетентностей у контексті командної роботи, дозволяють здобувачам освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) усвідомлювати роль кожного учасника у групі, розвивати критичне мислення, лідерські якості, навички взаємодії та прийняття колективних рішень. Вони

забезпечують практичне застосування теоретичних знань у змодельованих або реальних ситуаціях, дають можливість аналізувати власний досвід та досвід інших учасників, що є важливим для цілісного розвитку компетентності.

У цьому контексті дослідження ефективності тренінгових технологій у розвитку командної взаємодії здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) набуває особливої актуальності. Воно спрямоване на вдосконалення освітнього процесу, підвищення якості підготовки майбутніх фахівців та формування умінь, що є необхідними для професійного успіху в умовах колективної діяльності.

Актуальність проблеми розвитку командної взаємодії здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) обумовлена сучасними вимогами до фахівців, які повинні не лише володіти глибокими професійними знаннями, а й ефективно взаємодіяти у команді, вирішувати спільні завдання, адаптуватися до динамічного професійного середовища. Досвід міжнародної та вітчизняної педагогічної практики свідчить, що компетентність у командній роботі є ключовим фактором професійного успіху та конкурентоспроможності фахівця. Формування цієї компетентності потребує системного та інтерактивного підходу в освітньому процесі, що передбачає використання методів активного навчання, інтерактивних вправ та тренінгових технологій.

Тренінгові технології створюють умови для активного залучення здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) в освітній процес, стимулюють розвиток критичного мислення, комунікативних навичок, умінь вирішувати конфлікти та приймати колективні рішення. Вони дозволяють моделювати складні професійні ситуації, забезпечуючи практичну підготовку до майбутньої професійної діяльності та підвищуючи рівень соціальної адаптації здобувачів освіти у колективі.

Науковий інтерес до впровадження тренінгових технологій у педагогічну практику зумовлений також тим, що сучасні здобувачі освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) відрізняються високою потребою у практичних формах навчання та взаємодії, що робить традиційні лекційні методи недостатньо ефективними для розвитку командних компетентностей. У зв'язку з цим дослідження особливостей застосування тренінгових технологій для розвитку командної взаємодії здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) є своєчасним, науково та практично значущим, оскільки воно сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу та підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних успішно працювати у сучасному колективному та професійному середовищі.

Значний внесок у розробку проблеми тренінгових технологій як засобу розвитку командної взаємодії здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) зробили українські науковці, які досліджують філософські, педагогічні, психологічні та дидактичні засади сучасної освіти. В. Андрущенко розглядає освіту в умовах глобалізації як простір формування особистості, здатної до співпраці, діалогу та командної діяльності, наголошуючи на необхідності інноваційних освітніх технологій [1].

І. Бех у контексті особистісно орієнтованого підходу підкреслює значення активної взаємодії, партнерства та суб'єкт-суб'єктних відносин в освітньому процесі, що є основою ефективної командної роботи [2, с. 5–14]. Н. Бібік обґрунтовує компетентнісний підхід, у межах якого командна взаємодія розглядається як важлива складова соціальних і ключових компетентностей здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) [3, с. 8–15].

Проблему впровадження інтерактивних і тренінгових технологій у вищій школі ґрунтовно досліджує В. Бондар, який доводить, що саме тренінгові форми навчання сприяють розвитку комунікації, співробітництва та відповідальності в групі [4]. Н. Волкова акцентує увагу на сучасних педагогічних підходах, у яких пріоритет

надається активній участі здобувачів освіти, груповій роботі та спільному розв'язанню навчальних завдань [5].

М. Гриньова аналізує активні методи навчання у професійній підготовці здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) і доводить, що тренінгові заняття підвищують рівень їхньої мотивації, комунікативності та здатності до командної діяльності [6, с. 32–38]. Психологічні аспекти командної взаємодії висвітлює Т. Дуткевич, яка розглядає спілкування як основу формування ефективної команди та розвитку міжособистісних відносин у групі [7].

В. Кремень у своїх працях наголошує на трансформації освіти та необхідності орієнтації на розвиток соціально активної, мобільної особистості, здатної працювати в команді в умовах змін [8]. О. Ляшенко досліджує формування соціальних і комунікативних компетентностей здобувачів освіти, підкреслюючи роль групових форм роботи та тренінгових методик [9, с. 22–28].

О. Пометун та Л. Пироженко розробляють теорію і практику інтерактивного навчання, доводячи, що тренінгові технології сприяють розвитку навичок співпраці, взаєморозуміння та спільного прийняття рішень [10; 11]. О. Савченко розглядає дидактичні засади сучасної освіти, у яких важливе місце посідають активні та групові форми навчання [12].

С. Сисоєва акцентує увагу на інноваційних педагогічних технологіях у вищій освіті, серед яких тренінгові технології посідають чільне місце як засіб розвитку професійних і соціальних якостей здобувачів освіти [13, с. 9–16]. Безпосередньо проблемі тренінгових технологій як засобу формування командної взаємодії присвячено працю М. Скрипника, який доводить їхню ефективність у розвитку згуртованості, відповідальності та взаємопідтримки в студентських колективах [14, с. 101–107]. В. Ягупов у межах теорії і практики підготовки фахівців підкреслює значення командної роботи, комунікації та взаємодії як ключових складових професійної компетентності майбутнього спеціаліста [15].

Узагальнюючи наукові підходи, можна стверджувати, що тренінгові технології розглядаються сучасними дослідниками як ефективний засіб розвитку командної взаємодії здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти), формування їхніх соціальних, комунікативних і професійних компетентностей.

Мета статті – дослідити та обґрунтувати ефективність тренінгових технологій як засобу розвитку командної взаємодії здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти), визначити їхній вплив на формування навичок співпраці, комунікації та спільного прийняття рішень в освітньому процесі.

З огляду на мету дослідження, виділено такі завдання:

1. Проаналізувати теоретичні основи тренінгових технологій та їх роль у розвитку командної взаємодії здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти).
2. Виявити та описати методи й прийоми тренінгових технологій, які сприяють формуванню навичок ефективної співпраці та комунікації.
3. Дослідити вплив застосування тренінгових технологій на розвиток командної взаємодії та оцінити їхню ефективність у практичній підготовці здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти).

Результати

Сучасний освітній процес усе частіше орієнтується не лише на розвиток інтелектуальних компетентностей здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти), а й на формування їхніх соціально-комунікативних навичок, здатності до ефективної командної взаємодії та самостійного прийняття рішень у різних професійних ситуаціях. У контексті глобалізації та стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій вимоги до сучасного фахівця стають дедалі

комплекснішими: окрім глибоких теоретичних знань, він повинен мати високу емоційну та соціальну компетентність, вміння адаптуватися до змін, ефективно взаємодіяти з колегами, критично оцінювати інформацію та приймати відповідальні рішення.

Світові тенденції у сфері освіти свідчать, що інтерактивні методи навчання, серед яких особливе місце займають тренінгові технології, є ефективним інструментом розвитку критичного мислення, уміння працювати в команді та навичок конструктивної комунікації. Такі методи сприяють активному залученню здобувачів освіти до освітнього процесу, стимулюють їхню пізнавальну активність та мотивують до самостійного пошуку рішень. Окрім того, інтерактивне навчання формує у здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) здатність до рефлексії, тобто аналізу власних дій та оцінки результатів, що є важливим аспектом професійного самовдосконалення.

Тренінгові технології в освіті визначаються як систематизований комплекс методів і прийомів, спрямованих на активізацію особистісної діяльності здобувачів освіти та розвиток практичних умінь і професійних компетенцій [13, с. 9–16]. Вони створюють умови для навчання через практику, дозволяючи майбутнім фахівцям не лише отримувати теоретичні знання, а й відпрацьовувати їх у змодельованих або реальних професійних ситуаціях. Особливістю тренінгового підходу є те, що він поєднує інтелектуальне, емоційне та соціальне навчання, що забезпечує комплексний розвиток особистості.

Основна мета тренінгового підходу полягає у формуванні здатності учасників до самостійного аналізу складних ситуацій, прийняття обґрунтованих рішень та ефективної взаємодії у колективі. Завдяки тренінгам здобувачі освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) набувають досвіду моделювання професійних процесів, опановують навички управління конфліктами, ведення переговорів, розвитку лідерських якостей та креативного підходу до вирішення проблем. У результаті такі технології сприяють не лише підвищенню рівня професійної компетентності, а й розвитку самосвідомості, відповідальності та готовності до постійного професійного вдосконалення [14, с. 101–107].

Таким чином, тренінгові технології виступають важливим інструментом сучасної освіти, що дозволяє забезпечити комплексний розвиток особистості майбутнього фахівця, інтегруючи знання, практичні навички та соціально-емоційні компетентності в єдиний освітній процес.

Особливістю тренінгових технологій є їхня здатність інтегрувати навчальний та практичний компоненти, що забезпечує всебічний розвиток ключових компетентностей здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) через застосування різноманітних активних методів навчання. До таких методів належать групові дискусії, інтерактивні вправи, моделювання професійних сценаріїв, кейс-методи, рольові ігри, колективне вирішення проблем та індивідуальні практикуми. Використання цих підходів створює середовище, в якому майбутні фахівці не лише отримують нові знання, а й відпрацьовують практичні навички, що дозволяє їм ефективніше адаптуватися до вимог професійного середовища.

Завдяки тренінговим технологіям відбувається системний розвиток психологічної стійкості, критичного та аналітичного мислення, здатності приймати зважені рішення в умовах невизначеності, а також уміння ефективно реагувати на зміни у професійній діяльності. Активні методи навчання стимулюють самостійну роботу здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти), формують навички самоаналізу та самоконтролю, що є важливою складовою професійного зростання та особистісного розвитку [7].

Окрім того, тренінги сприяють розвитку емоційного інтелекту, навичок конструктивної взаємодії в команді, емпатії та комунікативної компетентності. Вони

дають змогу майбутнім спеціалістам навчитися ефективно вирішувати конфліктні ситуації, будувати продуктивні міжособистісні стосунки, аргументовано висловлювати власну позицію та приймати компромісні рішення. Ці навички є ключовими для формування професійної етики та відповідальної поведінки у професійній сфері.

Відтак, тренінгові технології виступають як важливий інструмент модернізації освітнього процесу, забезпечуючи не лише передачу знань, а й формування практичних умінь, соціально-комунікативних навичок та професійної самосвідомості здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти), що є ключовим чинником їхньої успішної професійної реалізації у сучасному світі.

Організація тренінгових занять в освітньому процесі базується на низці принципів, що забезпечують їхню ефективність та сприяють формуванню практичних і професійних компетенцій у здобувачів освіти.

По-перше, принцип активності передбачає постійну залученість майбутніх фахівців в освітній процес. Він реалізується через активну участь у дискусіях, обговореннях, інтерактивних вправах, симуляціях професійних ситуацій та самостійне вирішення проблем. Такий підхід стимулює критичне мислення, сприяє кращому засвоєнню матеріалу та формує здатність приймати рішення в нестандартних умовах.

По-друге, принцип орієнтації на результат визначає чіткі навчальні та практичні цілі кожного заняття. Кожна вправа або завдання спрямовані на досягнення конкретних компетенцій, що відповідають професійним вимогам майбутньої діяльності здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти). Окрім того, цей принцип передбачає системну оцінку результатів, яка дозволяє відстежувати прогрес студентів та коригувати освітній процес у разі потреби.

По-третє, принцип реалістичності забезпечує максимально наближене до професійних умов виконання завдань і вправ. Це можуть бути кейс-стаді, моделювання професійних ситуацій, використання сучасних технологій і матеріалів, що відповідають стандартам галузі. Завдяки цьому здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) отримують практичний досвід, який полегшує адаптацію до реальної професійної діяльності після завершення навчання.

Нарешті, принцип групової взаємодії спрямований на розвиток комунікативних, організаційних та соціальних навичок здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти). Робота в малих групах, проектних командах або колективне виконання завдань дозволяє відпрацьовувати ефективну взаємодію, навички лідерства, вміння слухати та аргументовано висловлювати свою думку, а також стимулює відповідальність за спільний результат [4].

Таким чином, дотримання цих принципів забезпечує комплексний підхід до організації тренінгових занять, поєднує теоретичну підготовку з практичною діяльністю та сприяє формуванню у здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) необхідних професійних компетенцій і ключових навичок майбутньої професії.

Командна взаємодія розглядається як складний процес спільної діяльності учасників групи, спрямований на досягнення конкретної мети, що передбачає не лише виконання завдань, а й узгодження дій, координацію зусиль та підтримку ефективного міжособистісного спілкування. Тренінгові технології виступають потужним інструментом розвитку ключових компетенцій, необхідних для успішної командної роботи, зокрема навичок співпраці, комунікації, адаптації до колективних умов та спільного прийняття рішень у складних або динамічних ситуаціях.

У процесі тренінгу здобувачі освіти здобувають практичний досвід розподілу ролей у команді відповідно до індивідуальних сильних сторін та компетенцій, вчать ефективно взаємодіяти з однокласниками, обговорювати ідеї, формулювати пропозиції та обґрунтовувати власні позиції, а також приймати колективні рішення, враховуючи

думки та аргументи інших учасників [2, с. 5–14]. Значна увага приділяється розвитку комунікативних компетенцій, серед яких активне слухання, аргументоване та логічно структуроване висловлення думки, конструктивне обговорення конфліктних ситуацій, а також здатність надавати й отримувати зворотний зв'язок без оцінюючого або осудливого підходу.

Окрім того, тренінгові методики сприяють формуванню таких важливих умінь, як емпатія, вміння враховувати інтереси команди та гнучкість у прийнятті рішень, що дозволяє ефективно долати труднощі у груповій діяльності. Систематичне використання командних вправ і ролевих ігор допомагає здобувачам освіти не лише засвоювати теоретичні знання, а й набувати практичних навичок, необхідних для професійної діяльності, де успіх залежить від спільної роботи, довіри та взаємоповаги в колективі.

Психолого-педагогічні аспекти формування командної взаємодії підкреслюють ключову роль розвитку емоційного інтелекту, здатності до саморегуляції та ефективного управління конфліктами. Здатність усвідомлювати власні емоції та емоційний стан інших учасників команди, а також вміння відповідно реагувати на них, сприяє створенню сприятливого психологічного клімату, підвищує рівень довіри та взаємоповаги серед здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти). Тренінги та інтерактивні заняття у цьому контексті виступають як безпечне середовище для експериментів, проб та помилок, що дозволяє майбутнім фахівцям не лише набувати практичного досвіду ефективної взаємодії, а й формувати впевненість у власних силах, здатність конструктивно комунікувати, адаптуватися до різних соціальних ролей і знаходити компроміси у складних ситуаціях [12].

Для досягнення поставлених цілей активно застосовуються різноманітні методи та прийоми тренінгових технологій, які забезпечують інтерактивність освітнього процесу та залучення кожного учасника. Серед них особливе місце займають кейс-методи, які передбачають аналіз конкретних професійних ситуацій, що допомагає здобувачам освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) розвивати критичне мислення, прийняття рішень та усвідомлення наслідків власних дій. Ролеві ігри дозволяють моделювати професійні взаємодії та відпрацьовувати навички комунікації, переговорів та конфліктного менеджменту в умовах, наближених до реальних робочих ситуацій. Ділові ігри, у свою чергу, спрямовані на моделювання управлінських процесів та організаційної роботи в команді, що розвиває стратегічне мислення, координацію дій і відповідальність за колективний результат.

Не менш ефективними є методи групової взаємодії, які стимулюють активну участь кожного здобувача освіти та спонукають до спільного вироблення рішень. Мозковий штурм сприяє генерації великої кількості ідей та пошуку нестандартних рішень проблем, робота в малих групах дає змогу кожному учаснику проявити власні сильні сторони та внести свій внесок у загальний результат, а проєктна діяльність передбачає створення спільного продукту, що потребує ретельного планування, взаємної підтримки та ефективною координації дій. Такий підхід не лише розвиває професійні компетентності, а й формує у здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) соціальні навички, відповідальність, ініціативність та здатність до саморегуляції в колективі [10; 11].

Таким чином, комплексне використання тренінгових методів і прийомів інтерактивного навчання створює умови для поступового формування ефективної командної взаємодії, де здобувачі освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) навчаються працювати спільно, вирішувати конфлікти, підтримувати один одного та досягати поставлених цілей через взаємоповагу і колективну відповідальність.

Особлива увага приділяється тренінговим прийомам розвитку комунікаційних навичок, таким як *активне слухання*, що передбачає уважне сприйняття інформації, її перефразування та підтвердження розуміння; *зворотний зв'язок*, який дає можливість конструктивно оцінювати дії та ідеї інших учасників; *робота з конфліктами*, що дозволяє навчитися вирішувати суперечки без шкоди для групової взаємодії. Підбір методів та прийомів здійснюється залежно від навчальної мети, психологічних особливостей учасників та специфіки освітнього процесу [6, с. 32–38].

Теоретичний аналіз застосування тренінгових технологій свідчить про їхню високу ефективність у формуванні ключових компетенцій здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти). Вони сприяють розвитку здатності до самостійного мислення, прийняття рішень, конструктивної комунікації та організації спільної роботи. Окрім того, тренінгові технології дозволяють підвищити мотивацію майбутніх фахівців до навчання, створюють умови для розвитку креативності та адаптації до динамічного освітнього середовища.

На основі аналізу теоретичних джерел та практики застосування тренінгових технологій в освітньому процесі пропонується комплекс рекомендацій для їхнього ефективного впровадження:

Інтеграція тренінгових технологій в освітні програми. Регулярне включення інтерактивних занять у робочий навчальний план дозволяє систематично розвивати командні, комунікативні та професійні компетенції здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти). Це передбачає планування тренінгів як невід'ємної частини освітніх компонентів, а не лише як додаткових заходів, що підвищує їхню значущість та забезпечує безперервність процесу навчання.

Використання різноманітних методів та прийомів. Комбінування кейс-методів, рольових ігор, ділових ігор, проєктної діяльності та практичних вправ дозволяє охопити широкий спектр компетенцій – від аналітичного мислення до ефективної комунікації. Такий підхід забезпечує комплексний розвиток навичок командної взаємодії та дозволяє здобувачам освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) застосовувати отримані знання в умовах, максимально наближених до реальної професійної діяльності.

Фокус на групову роботу. Організація завдань у малих групах сприяє активній участі кожного здобувача освіти, формуванню навичок співпраці та розвитку лідерських якостей. Групова робота стимулює взаємну підтримку, взаємне навчання та відповідальність за спільний результат, що є важливим аспектом підготовки майбутніх фахівців.

Розвиток комунікативних компетенцій. Включення спеціально спрямованих вправ на активне слухання, надання конструктивного зворотного зв'язку, ведення дискусій та ефективне вирішення конфліктів дозволяє здобувачам освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) підвищити рівень міжособистісної взаємодії. Такий акцент сприяє розвитку емоційного інтелекту та навичок самоконтролю, що є необхідним для професійного успіху.

Створення безпечного освітнього середовища. Забезпечення психологічної комфортності під час тренінгу дозволяє здобувачам освіти експериментувати, проявляти власну креативність і самовираження без страху помилки або критики. Це сприяє формуванню впевненості у власних силах, мотивації до навчання та готовності до активної взаємодії у професійній сфері.

Регулярна оцінка ефективності. Проведення системного аналізу досягнутих результатів, обговорення прогресу учасників та корекція методів навчання дозволяє підвищити ефективність тренінгових технологій. Використання різних форм оцінки (самооцінка, взаємооцінка, спостереження викладача) дає можливість отримати комплексне уявлення про розвиток компетенцій здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти).

Підготовка викладачів. Навчання педагогів сучасним методам організації та проведення тренінгів підвищує якість реалізації технологій в освітньому процесі. Це включає опанування

технік фасилітації, управління групою динамікою, мотивації здобувачів освіти, а також уміння адаптувати тренінгові методи до конкретних освітніх контекстів.

Урахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти. Адаптація тренінгових завдань до рівня підготовки, стилів навчання та особистісних характеристик здобувачів освіти підвищує їхню залученість і результативність навчання. Диференційований підхід дозволяє створити умови для самореалізації кожного студента та максимального розкриття його потенціалу.

Поєднання теорії та практики. Ефективне впровадження тренінгових технологій передбачає тісний зв'язок теоретичних знань із практичними вправами. Такий підхід допомагає здобувачам освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) краще усвідомлювати значення навчального матеріалу, бачити його прикладне спрямування та формувати вміння використовувати знання у реальних професійних ситуаціях.

Використання цифрових та онлайн-інструментів. Застосування платформ для дистанційного та змішаного навчання, інтерактивних онлайн-сервісів, віртуальних симуляцій і спільних цифрових просторів розширює можливості тренінгових технологій. Це забезпечує гнучкість освітнього процесу, підвищує доступність тренінгів та сприяє формуванню цифрових компетентностей здобувачів освіти.

Таким чином, тренінгові технології виступають ефективним засобом розвитку командної взаємодії здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти), формуючи необхідні соціально-комунікативні компетенції, здатність до співпраці та прийняття рішень у групі. Впровадження цих технологій в освітній процес забезпечує підвищення якості освіти та підготовку майбутніх фахівців до сучасних вимог професійної діяльності.

Висновки

Аналіз теоретичних джерел та практики застосування тренінгових технологій свідчить про їхню високу ефективність у розвитку командної взаємодії здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти). Тренінги сприяють інтеграції теоретичних знань із практичними навичками, формують ключові соціально-комунікативні компетенції, включаючи ефективну комунікацію, співпрацю у команді, колективне прийняття рішень, розвиток емоційного інтелекту та психологічної стійкості. Вони створюють безпечне освітнє середовище, яке стимулює активну участь, самовираження, креативність та готовність до конструктивної взаємодії у професійній діяльності. Для ефективного впровадження тренінгових технологій важливо інтегрувати їх в освітні програми, використовувати різноманітні методи та прийоми, приділяти увагу розвитку комунікативних компетенцій і підготовці викладачів.

Перспективні напрями подальших наукових пошуків охоплюють вивчення віддалених результатів застосування тренінгових технологій у становленні професійної компетентності здобувачів освіти, оцінювання результативності інтерактивних підходів у дистанційному та змішаному форматах освіти, а також з'ясування значення індивідуально-психологічних характеристик здобувачів освіти різних рівнів (вищої та фахової передвищої освіти) у формуванні командної взаємодії.

Список використаних джерел

1. Андрущенко, В. П. (2019). Філософія освіти в умовах глобалізації. Київ: Знання.
2. Бех, І. Д. (2018). Особистісно орієнтований підхід у сучасній освіті. Педагогіка і психологія, 4, 5–14.
3. Бібік, Н. М. (2019). Компетентнісний підхід у сучасній українській освіті. Педагогіка і психологія, 2, 8–15.
4. Бондар, В. І. (2020). Інтерактивні технології у вищій школі. Київ: Либідь.
5. Волкова, Н. П. (2019). Педагогіка: сучасні підходи. Київ: Академвидав.

6. Гриньова, М. В. (2020). Активні методи навчання у професійній підготовці студентів. Педагогічні науки, 75, 32–38.
7. Дуткевич, Т. В. (2018). Психологія спілкування та командної взаємодії. Київ: Центр учбової літератури.
8. Кремень, В. Г. (2020). Освіта України в умовах трансформацій. Київ: Грамота.
9. Ляшенко, О. І. (2021). Формування соціальних і комунікативних компетентностей здобувачів освіти. Вища освіта України, 3, 22–28.
10. Пометун, О. І. (2019). Сучасний урок: інтерактивні та тренінгові технології. Київ: Освіта.
11. Пометун, О. І., & Пироженко, Л. В. (2020). Інтерактивне навчання у закладах освіти. Київ: А.С.К.
12. Савченко, О. Я. (2019). Дидактика сучасної освіти. Київ: Літера ЛТД.
13. Сисоєва, С. О. (2021). Інноваційні педагогічні технології у вищій освіті. Вища школа, 1, 9–16.
14. Скрипник, М. І. (2022). Тренінгові технології як засіб формування командної взаємодії. Педагогічні науки, 82, 101–107.
15. Ягупов, В. В. (2020). Педагогіка: теорія і практика підготовки фахівців. Київ: Либідь.